

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRONOMICE
ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ BUCUREȘTI**

**FACULTATEA DE MANAGEMENT, INGINERIE ECONOMICĂ ÎN
AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ**

Ing. VASILE MIOARA

TEZĂ DE DOCTORAT

***CERCETĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA CONSULTANȚEI AGRICOLE
DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN CONDIȚIILE EXTINDERII
UNIUNII EUROPENE.
STUDIU DE CAZ.***

**Conducător științific:
Prof. Univ. Dr. DRĂGHICI MANEA**

**BUCUREȘTI
2008**

CUPRINS

INTRODUCERE	1
CAPITOLUL 1. DEZVOLTAREA COMPLEXĂ, ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A UNIUNII EUROPENE	6
1.1. Politicile Agricole Comunitare în contextul politicilor agricole naționale.....	6
1.1.1. Economia Uniunii Europene.....	6
1.1.2. Necesitatea și etapele Politicii Agricole Comune.....	22
1.1.3. Dezvoltarea rurală – al doilea pilon al Politicii Agricole Comune.....	27
1.2. Perspectivele P.A.C. și dezvoltarea agriculturii din Europa.....	36
1.2.1. Politica Agricolă Comună în perioada 2007 – 2013.....	36
1.2.2. Dezvoltarea agriculturii în statele membre ale Uniunii Europene.....	39
1.3. Concluzii.....	46
CAPITOLUL 2. INDICATORI ȘI METODE DE CERCETARE A CONSULTANȚEI AGRICOLE	47
2.1. Indicatori de evaluare a dezvoltării consultanței agricole.....	47
2.1.1. Aspecte generale ale evaluării activității de consultanță.....	47
2.1.2. Criterii și indicatori pentru evaluarea consultanței agricole.....	54
2.2. Metode de cercetare a consultanței agricole.....	68
2.2.1. Consultanța individuală.....	68
2.2.2. Consultanța în grup.....	89
2.2.3. Utilizarea Mass-mediei în consultanța agricolă.....	96
2.2.4. Mijloace auxiliare folosite în consultanța agricolă.....	101
2.2.5. Metode noi în extensia agricolă – Grupul de Rezolvare al Problemelor.....	105
2.3. Concluzii.....	109
CAPITOLUL 3. ANALIZA DEZVOLTĂRII CONSULTANȚEI AGRICOLE EUROPENE PÂNĂ ÎN ANUL 2000. STUDIU DE CAZ	111
3.1. Resurse naturale, economice și umane antrenate în consultanța agricolă.....	116
3.1.1. Importanța și necesitatea consultanței agricole.....	118
3.1.2. A.N.C.A. și O.Z.U.C.A.....	121
3.1.3. Noi abordări privind consultanța agricolă.....	130
3.2. Impactul dezvoltării consultanței agricole europene asupra dezvoltării economice și sociale.....	130
3.3. Studiu de caz. Județul Tulcea.....	133

3.4. Concluzii.....	133
CAPITOLUL 4. ANALIZA DEZVOLTĂRII CONSULTANȚEI AGRICOLE EUROPENE DUPĂ ANUL 2000. STUDIU DE CAZ.....	135
4.1. Resurse naturale, economice și umane antrenate în consultața agricolă.....	135
4.2. Impactul dezvoltării consultanței agricole europene asupra dezvoltării economice și sociale.....	193
4.2.1. Consultanță, sprijin pentru accesarea fondurilor europene.....	193
4.2.2. Fermier în Uniunea Europeană	200
4.3. Studiu de caz. Județul Tulcea.....	206
4.4. Concluzii.....	226
CAPITOLUL 5. PERSPECTIVE ALE DEZVOLTĂRII CONSULTANȚEI AGRICOLE DIN ȚARA NOASTRĂ ÎN CONDIȚIILE EXTINDERII UNIUNII EUROPENE. STUDIU DE CAZ.....	227
5.1. Politicile agricole și activitatea de consultanță.....	228
5.1.1. Organizarea și finanțarea consultanței agricole în Germania, Anglia, Danemarca, Polonia, Ucraina și România.....	228
5.2. Perspectivele dezvoltării consultanței agricole în condițiile extinderii Uniunii Europene.....	244
5.2.1. Consultanța – mijloc de eficientizare a activităților economice ale întreprinderilor agricole.....	244
5.2.2. Stadiul cercetărilor pe plan mondial privind folosirea calculatorului în agricultură.....	248
5.2.3. Utilizarea tehnicilor moderne de informare și comunicare.....	252
5.2.4. Unitatea de management al Proiectului MAKIS.....	253
5.3. Studiu de caz. Județul Tulcea.....	254
5.4. Concluzii.....	256
CAPITOLUL 6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	258
BIBLIOGRAFIE.....	264
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ A AUTORULUI.....	270
ANEXE.....	272
LISTA TABELE	
LISTA FIGURI	
LISTA ANEXE	

INTRODUCERE

Demersul științific urmărit prin lucrarea „*Cercetări privind dezvoltarea consultanței agricole din țara noastră în condițiile extinderii Uniunii Europene. Studiu de caz*” își propune abordarea unei teme de actualitate și necesitate rezultante în special a integrării României în Uniunea Europeană.

Necesitatea consultanței agricole este determinată de lipsa cunoștințelor și a informațiilor de specialitate, de infrastructura insuficientă, de factori de producție limitanți, care determină motivarea limitată pentru dezvoltare a producătorilor agricoli.

Tematica lucrării este de o mare actualitate în contextul integrării României la Uniunea Europeană și a adoptării Politicii Agricole Comune, care acordă prin măsurile de dezvoltare rurală o prioritate specială creșterii competitivității sectorului agricol, îmbunătățirea calității mediului, creșterea calității vieții și diversificarea ocupațională a populației rurale.

De remarcat că aderarea României la Uniunea Europeană a primit consensul principalelor forțe politice ale țării și adeziunea majorității populației. Considerat pas hotărâtor în procesul de integrare în U.E., anul 2007 a marcat un moment istoric deosebit în viața societății românești, alinierea României la valorile democrației reale, care deschid perspective clare de progres economic și social, de participare la beneficiile economice și sociale realizate pe ansamblul U.E., dar și de implicarea responsabilă în luarea deciziilor europene și implicit, la scară mondială.

Agricultura românească ridică probleme dificile de integrare în U.E., din punctul de vedere al populației ocupate și al participării la formarea PIB, cât și al structurii fărâmițate a suprafețelor de teren cultivate, a dispersiei acestora, dominate de exploatarea agricole de subzistență și de fermele de semisubzistență, precum și a gradului redus de dezvoltare a infrastructurii rurale.

Politica Agricolă Comună, a Uniunii Europene, s-a integrat politicilor economice și sociale ale statelor membre și a fost reformată, în timp, în pas cu evoluțiile pieței și cu cerințele impuse de dezvoltarea rurală. Orientarea principală a reformelor a fost de protecție a agricultorilor care să își asigure creșterea veniturilor de pe piață și de susținerea micilor agricultori. Remarcăm că Agenda 2000 a stabilit schimbări esențiale pe termen lung în Politica Agricolă Comună, de orientare calitativ nouă privind piața în statele membre ale Uniunii Europene și în statele candidate la aderare.

Agricultura, resursă economică prioritară a economiei naționale, condiționează echilibrul economic structural, dinamic al economiei numai într-o stare de normalitate. Ori, analiza raportului dintre factorii de producție utilizați și consumați, precum și a randamentului acestora, relevă scăderea eficienței economice, sociale și ecologice, ceea ce situează România pe ultimele locuri pe scala țărilor Uniunii Europene.

Slaba înzestrare tehnică și tehnologică a producției agricole, diminuarea capacității productive a solului, în unele zone ale țării, utilizarea unor mecanisme

economico-financiare necorespunzătoare, ineficiente, au dus la obținerea, în ultima perioadă, de producții medii la hectar cu mult inferioare celor realizate pe plan european, la unele produse agricole fiind de 2-3 ori mai mici. Această situație este caracteristică și sectorului creșterii animalelor, unde producțiile medii obținute sunt cu mult în urma țărilor din U.E.

De subliniat elaborarea programelor și a planurilor de dezvoltare a agriculturii și perseverența realizării lor, care reliefează preocupările constante ale forurilor competente din țara noastră, în a asigura dezvoltarea durabilă a agriculturii și a spațiului rural, prin depășirea stării economico-sociale actuale a acestora.

Dezvoltarea durabilă este concepută în viziunea reconcilierii dintre economie și mediu înconjurător, prin susținerea progresului general al societății, pe o perioadă îndelungată de timp și pe acest suport, realizarea echilibrului economic general și a creșterii calității vieții.

Este normal ca preocupările privind identificarea unor soluții și metode de rezolvare a problemelor de ordin economic și social a României să mobilizeze cât mai mulți specialiști în domeniu. În acest sens, consultanța agricolă fiind un serviciu profesional de consiliere și la cerere, de implicare, realizat de către specialiști sau organizații autorizate, are ca scop sprijinirea agricultorilor sau a altor persoane interesate în domeniul agricol în realizarea unor obiective sau rezolvarea unor probleme din sfera agriculturii. Considerăm ca cea mai importantă componentă a activității consultanților este aceea de a îi învăța pe oameni să-și rezolve problemele cu care se confruntă. În afară de consilierea în probleme privind tehnologiile de producție, de prelucrare și valorificare a produselor agricole sau de procurare și folosire a unor factori de producție, consultanța agricolă trebuie să vizeze și probleme socio-economice privind îmbunătățirea alimentației sau a bugetului familial, precum și dezbateri pe tema posibilității de angajare în alte domenii, pentru membrii familiei.

Lucrarea își propune de a scoate în evidență rolul consultanței agricole, integrării agriculturii românești în realizarea obiectivelor de dezvoltare economică și socială, a stabilirii indicatorilor și metodelor de cercetare ce revin consultanței agricole, având ca studiu de caz, județul Tulcea, precum și a perspectivei dezvoltării consultanței agricole din țara noastră.

Lucrarea de doctorat este structurată în 5 capitole.

Capitolul 1 al tezei de doctorat tratează dezvoltarea complexă economică și socială a Uniunii Europene care este în plin proces de globalizare. Poziția Uniunii Europene în structurile economiei mondiale poate fi definită prin modul în care aceasta se racordează la principalele fluxuri economice internaționale. Unificarea economică a continentului european arată dinamismul și progresul Uniunii Europene, care se afirmă astfel ca un centru de putere economică în lume.

Uniunea Europeană este o regiune cu nivel înalt de dezvoltare economică și umană. Comerțul Uniunii Europene cu restul lumii a cunoscut un ritm mediu de creștere, fiind cel mai mare exportator, și al doilea importator, după SUA, pe piața mondială.

Strategia de la Lisabona a acordat o importanță deosebită problemelor legate de ocupare, cercetare-dezvoltare, reforme economice, coeziune socială și mediu și a trasat cadrul general al dezvoltării durabile în zonele rurale ale Europei în perioada de programare 2007-2013 și se înscrie în „Liniile directoare strategice pentru dezvoltarea rurală”. Noua reformă a Politicii Agricole Comune va fi o reformă fundamentală în sensul deplasării măsurilor de sprijin, de la cantitate spre calitate, de la reglementări de piață către dezvoltarea rurală și protecția mediului.

Implementarea cu succes a măsurilor de politică agricolă și rurală depinde de implicarea a numeroase organisme și organizații naționale (Agenția de Plăți și Intervenție, Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală, Agenția Națională de Consultanță Agricolă, institute de cercetare agricolă, organizații profesionale și interprofesionale, școli și alte organisme de formare etc.)

Agricultura este un sector strategic al Uniunii Europene întrucât asigură securitatea alimentară, echilibrul pieței, păstrează liniștea socială, protejează viața și mediul înconjurător iar politica agricolă, în concordanță cu strategia generală de dezvoltare economică a României, trebuie să asigure crearea condițiilor pentru ca agricultura să devină un sector competitiv.

Politica Agricolă Comună s-a integrat politicilor economice și sociale ale statelor membre și a fost reformată în pas cu evoluțiile pieței și cu cerințele impuse de dezvoltarea rurală. Reforma PAC din 1992 și Agenda 2000 au stabilit schimbări esențiale pe termen lung în Politica Agricolă Comună, politica de dezvoltare rurală a devenit al doilea pilon al Politicii Agricole Comune, iar legăturile de interdependență între politica regională și politica structurală în mediul rural unde agricultura deține un loc esențial, sunt abordate coordonat.

Obiectivul principal al noii reforme a fost modernizarea politicilor Uniunii Europene și pregătirea acestora în vederea liberalizării pieței și a extinderii spre estul Europei.

Obiectivele privind dezvoltarea rurală, al doilea pilon al PAC și protecția mediului devin prioritare și se asociază cu funcțiile multiple ale agriculturii, iar noul model agricol european axat pe „agricultura multifuncțională” răspunde cerințelor viitoare ale pieței și dezvoltării rurale durabile.

Structurile de organizare în agricultura comunitară s-au format într-o perioadă lungă de timp, prin măsuri de orientare promovate prin Politica Agricolă Comună care au asigurat modernizarea tehnică și managerială a exploatațiilor, precum și echilibrul piețelor.

Capitolul 2 al tezei de doctorat prezintă indicatorii și metodele de cercetare a consultanței agricole. Analiza și evaluarea rezultatelor consultanței sunt folosite pentru a aprecia dacă un program de extensie și-a atins scopurile propuse. Consultanța trebuie să evalueze situația și să aprecieze pe parcursul realizării proiectului de dezvoltare contribuția pe care trebuie să o aducă pentru îmbunătățirea activității prezente și viitoare în vederea realizării efective a obiectivelor politicii extensiei, jucând rolul de feed-back în procesul de comunicare, în cadrul programului de extensie. În subcapitolul 2.2. sunt

caracterizate metodele de cercetare a consultanței agricole, consultanța individuală, consultanța în grup, utilizarea Mass-mediei în Consultanța Agricolă, mijloace auxiliare folosite în consultanța agricolă, metode noi în extensia agricolă – Grupul de Rezolvare al Problemelor.

Capitolele 3 și 4 al tezei de doctorat se constituie într-o analiză a dezvoltării consultanței agricole europene până în anul 2000 și respectiv, după anul 2000 până în prezent, resursele naturale, economice și umane antrenate în consultanța agricolă și impactul dezvoltării consultanței agricole europene asupra dezvoltării economice și sociale.

Activitatea de asistență și consultanță agricolă constituie mijlocul prin care forurile legale competente îl utilizează în vederea promovării și dezvoltării ei. De asemenea, consultanța agricolă vizează creșterea producției agricole, a solului, a muncii și a capitalului în agricultură. Necesitatea organizării activității de consultanță și informare agricolă în condițiile extinderii evoluției agriculturii în România rezidă în nivelul scăzut de instruire profesională pe care o au producătorii agricoli.

Agentia Națională de Consultanță Agricolă promovează și pune în practică strategia și programele Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, inclusiv a programelor de cooperare internațională și acordă consultanță investitorilor străini în vederea identificărilor, posibilităților și oportunităților de investiții în agricultura românească. De asemenea, organizează acțiuni gratuite de popularizare, consultanță, asistență tehnică, instruire, și pregătire profesională, asigură fluxul informațional necesar atât producătorilor agricoli din sectorul privat cât și specialiștilor din agricultură, sprijină producătorii agricoli în accesarea fondurilor financiare interne și internaționale.

În capitolul 5 al tezei de doctorat sunt caracterizate perspectivele dezvoltării consultanței agricole din țara noastră în condițiile extinderii Uniunii Europene. În primul subcapitol, Politicile Agricole Comunitare și dezvoltarea consultanței agricole în Uniunea Europeană, este prezentată informația în întreprinderile agricole necesară modernizării continue a bazei tehnico-materiale și îmbunătățirii permanente a tehnologiilor de producție, a concepțiilor privind organizarea și valorificarea producției, organizarea și finanțarea consultanței agricole în Germania, Anglia, Danemarca, Polonia, Ucraina, România, prezentarea consultanței agricole ca mijloc de eficientizare a activităților economice ale întreprinderilor agricole și stadiul cercetărilor pe plan mondial privind folosirea calculatorului în agricultură.

Ca perspectivă a dezvoltării consultanței agricole în condițiile extinderii Uniunii Europene, unitatea de management al Proiectului Makis se axează pe trei componente importante pentru agricultura din România, respectiv siguranța alimentelor, cercetarea agricolă și sistemul de informare și extensie și are ca obiectiv principal acordarea de asistență Guvernului României pentru îmbunătățirea capacității administrative în vederea creșterii competitivității fermierilor și a procesatorilor agricoli în contextul apartenenței la Uniunea Europeană, întărirea capacității instituționale a Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor și a Unităților Fitosanitare, modernizarea sistemului național de cercetare agricolă și îmbunătățirea serviciilor de consultanță și

instruire.

În studiu de caz, județul Tulcea, din capitolele 3, 4 și 5, este prezentată activitatea Oficiului Județean de Consultanță Agricolă Tulcea, de la înființare, din anul 1999, până în prezent și perspectivele dezvoltării consultanței agricole în condițiile extinderii Uniunii Europene.

În finalul lucrării, sunt o serie de CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI care dau o imagine de ansamblu asupra stării actuale și a perspectivei consultanței agricole din țara noastră, în condițiile extinderii Uniunii Europene.

Mulțumesc specialiștilor de la Oficiul Județean de Consultanță Agricolă Tulcea pentru sprijinul oferit în culegerea datelor.

Doresc să mulțumesc pe această cale, conducerii Facultății de Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală din cadrul Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară București, în mod special domnului profesor universitar doctor Drăghici Manea, conducatorul științific, pentru sprijinul acordat.

Autor,
Ing. Vasile Mioara